

У-07
Т/4

~~29/193~~

2798 19/4

ИР ГАДЗІНСЬКИЙ

НЕ-АБСТРАКТИ

1937

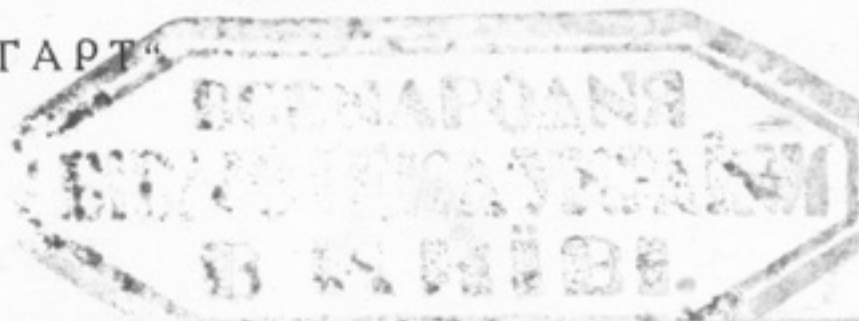

ВОЛОДИМИР ГАДЗІНСЬКИЙ

НЕ-АБСТРАКТИ

Др. жавна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
1919.

ОДЕСА — „ГАРТ“

С'

Державна Публічна
БІБЛІОТЕКА УРСР
ІНВ. 26030ар20

Окряіт (Одеса) № 972.
Друга Держдрукарня ім. Леніна.
Одеса, Пушкінська вул. № 18.
Телеф. 5-49. Замовлен. № 974.
Тираж 2000 прим.

ВНООФ
Звірено 20 07 р.

ІЗ ХВИЛИН ЗНЕВІРИ, КОЛИ
ВСЕ НАБРИДЛО...

...МИНУЛИ ТАК ШВИДКО...

Іванці Г.

... Минули так швидко три чверти життя,
Як фільма, мінявся їхній рух і ритм,
— Ішов через кризи, в проваллях руїн,
Гнулася доля як в повітрі дим.

... Скільки-ж то, скільки так сміявся я
З болів, із втоми, брав в обняття шал,
Крав зорі з орбіт, світло із-за хмар,
Бездорожжя долі пішком я зверстав.

... Минули бурі, світання забув я,
Блукають примари в прогалинах дум,
Ранково тихо та вечірною сумно
Хлипає зневіра, а сміється глум.

... Минули так швидко три чверти життя,
Чорт на моїх нервах марші вигривав,
Я ішов до такту, не збивавсь з шляху,
А коли кінчився — новий пробивав.

7. II, 1926.

Москва.

...НА РОЗПУТТІ...

... Я розгубився
В подіях і фразах,
В ділах, у змаганнях,
В людині,
І вже не знаю,
Куди мандрувати—
Шлях мій десь зник
В даліні.

... Дійсність,
Не—дійсність,
Мрія, не-мрія,
Шум,—
І—сучасний гін.
Усе потопає
В болоті затиша—
У мозку
Кривава глибінь.

... Міць, енергія
Нишком згоріли,
Незгода в вирі,
В стихії.
Пірнув глибоко,
Напивсь до краю—
І нерви мої
Німії.

9. II, 1926 р.
Москва.

... ПОЛАМАНІ ЛОЗИ...

... О ліро, о ліро!
Розгублені сльози...
Звихрованих дум
Поламані лози.

... Без ліку, без ліку
Хитаннів і тьми,
І міць безприкладна,
І муки тюрми.

... Без ліку, без ліку
Комун золотих,
А шлях наш химерно
Так в'ється до них.

... Без ліку, без ліку
Змагань, перемог,
І в скільки-ж умах
Ще плутаєсь бог!

... О ліро, о ліро!
Розгублені сльози...
Звихрованих дум
Поламані лози.—

17. II, 1926.
Харків.

...В МОЗКУ ЗАХРИПЛИЙ ГРАМОФОН...

...Бульварна пісня хрипло грає
І ллється нишком шумів тонь,
Ах—це не пісня солов'я
Це десь жаліє грамофон.

...У місті я, забув село,
І мої нерви—камертон.
Діткнеш їх шумом, і бренять,
Як цей захриплий грамофон.

...Забув село, і так глибоко
Хочу вернуть в його півсон,
Щоб мені листя шелестіло
Й затих крикливий грамофон.

...Село, село... З тобою тихо,
В тобі природи чарів тон,
Тебе забув я, і не знаю--
В мозку — захриплий грамофон.

11. I, 1926 р.
Харків.

... ФРАГМЕНТ ...

... І пусто, і глухо,
Додому далеко,
Та ще-й немає
Десь дому,
Простір життя,
Стихії, хмари —
Відгук далекого грому.

... Хоч пусто, хоч глухо,
Ніхто не вгамує
Руху в природній
Стихії,
Хоч як ми горді,
Які могутні, —
Птахи ми тільки —
В вирії.

...НІЧ ЗАСНУЛА...

...Ніч заснула глухо,
Як вся Україна,
Десь щось залишилось,
Багато нема...

...Десь гудить завод,
Ранній заклик — спів,
Точкує коловий
Хід безбарвних днів.

...Сміх шумливих дум,
Присмерки та тьма —
Багато життя —
Ще більше — нема...

6. I, 1926 р.
Харків.

...ПЕРЛИНИ...

...Перлини зі слів,
А в житті болото,
Трагедія снів
Сміється жорстоко.

...Злотоцвітні ниви,
Розритий курган —
Тікають русалки:
Десь сміється Пан.

...Тікають русалки —
Перлини зі слів,
Мкнуть з жахом,
Тікають,
Падають без сил —
Люди.

6. I. 1926.
Харків.

... СМІХ ЗАСВІТНІЙ ...

... Сміх засвітній, тьманий сон,
Мрійний звук і ритм кансон
Барвних перел тихий чар,
Дивні рої шумних хмар.

... Чути шум плаїв, левад,
Десь ручай, тут чар каскад,
Хризантем перлиноблеск,
Все змінюється в гротеск...

... Сміх, мій сміх, — о смійся, смій!
Ти всевладний чародій...
Жаль, мій жаль, — ти так шальний!
Роєм рвешся на вирій...

... Спів засвітній в серці стук,
Свище брат життя — канчук...
В'ялий ритм і нервів жах
У кривавих днах — в очах.

8. XII, 1925 р.
Москва.

...К Р А Х...

... Лежу я в темряві...
А потяг так мчить
Ритмічним змаганням
Вперед,
І рве він простір,
Придавлює землю
Могутнім, нестримним
Вперед...

... І я? Що-ж — людина:
Спішу у темряві
По рельсах природи —
— Судьби,
Так рідко їх бачу,
Часом відчуваю,
А всім — керують
Вони.

•
...Й хочу я, хочу я
Ті рельси забути,
Піти на широкий
Лет-шлях...
Ах — що це?!..
Вагони із рельсів
Зійшли...
Тріск! Зойк. Людські крики —
І — крах...

16. VI, 1922 р.
По дорозі з Харкова до Москви.

...ЗАВЗЯТО КОПАВ Я...

... Завзято копав я в добах і епохах,
Краяв серце власне як хірург калік
І пункту опору я не дошукався,
Хоч умів од року відрізнити вік.

... О—все наше знання, о — томи всіх тайн!
Ви-ж тільки невдалі шаблони та схеми —
Через те ніколи за вас не віддам
Хоч слабого вірша, хоч шматка поеми.

... Все в житті шукання, все гін і закон —
Банкруцтво закону і — закон банкруцтва, —
Тільки поезія летить понад ними,
Летить понад правду, міти та пророцтва. —

2. IX, 1926 р.

Одеса.

...НАД ТЕКСТАМИ...

...Над текстами довго сидів інтелект,
Увага втікла від рядків сухих
Кудись далеко... І в минулих днях
Шукає чару подій золотих.

...Франко, Шевченко. Двох доб перевал.
І грім червоний! В саме серце — раз.
Піднялась країна. Праця, боротьба
І дні завзяття після бурі фраз.

...Минуле втікло в тьмане забуття.
Небачених бурів гудить гураган,
А з ним криваво, глибоко-запально
Іде до життя чорнорукий стан.

...Змагався, ішов, то вперед, то взад —
Верхи осягнув гранітових гір,
А сьогодні? Бурі гудять десь далеко
І лискавки рідко осліплюють зір.

...Над текстами довго сидів інтелект,
Увага втікла від рядків сухих
Кудись далеко... І в минулих днях
Шукає чару подій золотих.

2. VI, 1926 р.
Вел. Фонтан.

...БОЖЕВІЛЬНІ РИТМИ...

...Божевільні ритми, заплутаний стан —
Поламаний вік, стрімголовий лет,
Борці, барикади кудись-то пропали —
А до мене морду підсуває НЕП. —

23. V, 1926 р.
Одеса.

... ТИ ВЖЕ НЕ ПЛАЧЕШ...

... Ти вже не плачеш підскубана Музо?
Не стало вже сліз... Є життя — болото...
О, скільки-ж падлюк сміється в кулак,
А їх не бачить Наркомюста око.

... Слова безнадійні, а життя — проспект...
Вірш не громотворчий, а буття — проблема.
І скільки-ж ще раз на слова поета
Звалиться „порядку“ сліпа анатема.

... Кохання волі й соціальні шуми, —
Черепашим кроком йде вперед робочий —
Гасло економії, і якраз навколо
Шкурницьке хамство осліплює очі.

... Строфи декаденцькі та стиль ні до чого —
Вершки пізнання та шукання шал.
Ах — коли зміниться хоч на „бельетаж“
Наш китайсько-дикий культури підвал?! —

23. V, 1926 р.
Одеса.

...ВЕСЬ ЗАХІД...

...Життєва пустака й півсмертний розлад.
І що це, що це так сплуталось скрізь?
Ніч. За стіною десь собака бреше
У тьму зловіщу... Ніч, і жах, і мисль.

...Тихо, затишно... І весь степ мовчить,
Обличчям додолу упав чорнозем —
І він мовчить; він криваво-чорний, —
В нервах шаліють сотні веретен...

...Я втік від життя аж на берег моря.
І воно тихе, — непорушний степ!
Мотор десь глузливо заворчав у хмарі
І зламав крило... Вниз останній лет.

20. V, 1926 р.
Одеса.

...ПЕРЕЛІМ...

...Набридли сюжети
З просторів і зір,
З землі проваллів шумних, —
Проник до України
Голубого серця
Штилетом гадання
І — стих.

...І жах стоголовий
Обняв мої мрії,
Міць і кохання шал,
Я кинув простори,
І плюнув на зорі —
Я втік у життя
Підвал.

...І там відшукав я
Здорове життя
Забув, і хитання, і жах,
В змаганнях і праці
Найшов я натхнення—
В тих чорних фабричних
Очах.—

26. I, 1926 р.
Харків.

.

ФРАГМЕНТИ Й МІЦЬ
БУТТЯ.

...ГРАНІТ...

...Коли мої нерви складає життя
В фабрику шумливу хаотичних дум,
Тоді як у морі бунтуються хвилі —
Я чую століття, їх майбутній шум.

...І тоді гадання малюнків не має,
Не в'яжеться в ритмів сонатну каскаду,
І тільки творить на шляхах людини
Проти бурі лиха волі барикаду.

...Я не став поетом через блакить неба!
Я не став артистом через біль трагедій,
Я прокляв зневіру, плюю на пігмеїв,
Із дурнів сміюся, що пишуть елегії.

...Шалій-же життя зловістим потоком,
Хай б'ють в мене бурі —
Я—не здригну
Оком!—

11. IX, 1925 р.
Ялта.

...І ЗАРАЗ СМІЮСЯ...

...Хто-ж в серце мені застромив
Курарою вкритий штилет,
Хто це передо мною
І каже: „Ні кроку вперед“.

...Хто-ж загнав мене у заулок,
Далеко від стихії життя,
Хто це так дико сміється —
Я, — не я той колишній, не я.

...Грім дорогу мені перерізав,
Мотузи заплутали ноги, —
Гей, не вийте, не вийте шакалі
З розмитої кровю дороги.

...Хоч шлях у житті так розмитий,
Хоч звязаний я у заулку,
Мій мозок дорогу ще знає
Й не піде прохати притулку.

... Нераз я боровся в житті,
Не вбили бомби, шрапнелі,
Сміявся, як гази кусали
Мою австрійську шинелю.

... І зараз сміюся з блокади,
З заулка, і з пут на ногах, —
Мій мозок ясний і чує
Міць у своїх кулаках.

1. III, 1926.
Харків.

...ДУМКА...

...Із проваллів нерворухів,
Із підвалів давніх доб
Преться думка бунтівнича
Тихо, скрито, як мікроб,

...Десь проходить несвідомо
Крізь життя запеклу кров,
Завжди дійде до підстав
І—руйнує до основ.

...Фавст, Мефісто, Пер Гюнт, Нютон,
Христос, Будга, Енгельс, Маркс—
Раз вона неначе лід,
Іноді—вогонь екстаз.

...Думка, думка... „Надбудова“!
Гнеться в пресі скритих сил,
Раз шаліє десь в просторах,
То — як човен без вітрил.

... Наче вістря пропелера
Тне повітря світотайн,
То шукає в глибинах
Що їх покрив океан.

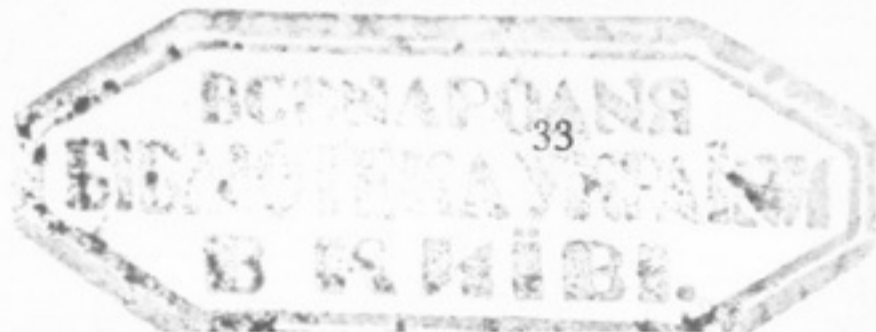
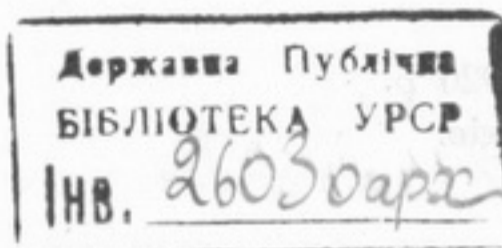
Думка, думка у безмежах —
У могилах давніх доб,
Скільки-ж в тебе диких бур,
Скільки вирів, перешкод?!

... І не раз ти наче яструб
Підстрілена летиш в низ —
Мов убита... Це неправда —
Ти встаєш із всяких криз.

... Завжди свіжа, молода
Йдеш шляхами перемог,
Ніщо тебе не вбиває —
Ні атом, ні вік, ні бог.

... Думко, думко... Ти звязала
Сітку атомів в простір,
Ти людину повела
На верхи Червоних Гір.—

31. III, 1926 р.

...БУРІ, ГОРЕ...

...Бурі, горе та буяння,
Життя дари золоті,
Міць і лихо, гартування
У зловіщій висоті.

...Щоб спізнати життя канали,
Їх підземний темп і рух,
Треба знати усі ступні
Їхніх шалів і натуг.

...Тьмані ночі, сні безсонні
Із серпанків ранніх зор,
Сяйво щастя білокриле —
Перельотний метеор.

...Лети життя обломку —
Законний долі хід!
Не знай, що є упадок,
Що—оргія страхіть.—

4. XI, 1926 р.
Харків.

...ЗАПИТАННЯ...

... Чого хочу від життя,
Чого хочу від людей?
Всюди тільки гроші, гроші
І—торгує Прометей.

... Чого хочу від життя,
Чого хочу від людей?
Не торгуй вже, Прометею!
Не кохай оцих грошей!—

...ЧОГОСЬ-ТО НЕМАЄ...

Чогось-то немає,
Десь щось залишилось,
Далеко від мене,
За мною,

Я хочу вернутись,
Назад я дивлюся
Й не маю ніколи
Спокою.

Люблю я стихії
Вертепи й роздоли, —
Грайте, громи, бурі
Зі мною,

Не раз я падаю,
Ще швидче встаю,
І завжди я лишаюсь
Собою.—

31. IX, 1925 р.
Орша.

...ПРОМІНЬ...

Жені П.

Гей, плинть, почуття,
Пестробарвним танком...

Збирай сміх і щастя
Веселки серпанком.

Лети понад ниви,
Спізнай чар левад

І не вір, що прийде
Долі листопад.

І до уст коханки
Нахились вогнем

Полум'ям кохання
Бурхливих поем.

І тули до груди
Тепло її рук,

Шалом заколиш
Бистрий серця стук. —

— — —
Сплітається думка
В огні хризантем —

Кохая тебе
Не гірше поем.

28. IX, 1925 р.
Мінськ.

...Т Ъ М А...

...Сон, не сон,
А тьма проклята,
Десь у далях
Світ горить.
Сон не сон!
Простір, пізнання —
Я — минуле
Переміг.

...Що лишилось?
Що ще тліє
У життєвій
Глибині?
Сон, не сон —
Це ум шаліє
У самотній
Тишині.

26. I, 1925 р.
Харків.

...К У Б...

Анюті Ш.

...Життя бурхливо-спокійне..
Життя хитання змагань.
Життя криваво-стихійне,
Життя повстань і падань.

...Життя — усе і нічого.
Уся — безмежність і нуль.
Шал божевільних квадратів,
Зігнутих кубів і куль.

...Життя божевільне
І вірш божевільний!
Зоряне небо мовчить.
Оргія жахлива
Дум криволінійних
І сонноока блакить! —

Крим, Ай-Петрі, 1925 р.

...КАТОРЖНЯ ПРАЦЯ...

...Каторжня праця сотень літ,
Піднявся вир людей вперед,
І крик, і гомін, тріумф, прокляття,
— Життя нещадний, голий скелет.

...Героїзм чести, серця та мрій,
Відвага маси, смілість борців,
З одного боку вершки посвяти,
З другого — бісій танець мерців.

...І ця епоха кудись минає,
Так нишком-швидко, як вихрів хід —
А зараз всюди чути щось інше,
— Душі в заразі, юрби калік...

... Жах чорномордий, трупячий марш,
Орли літають над морем тьми,
Тьма! Тьма трагічна! Шлях верхголовий,
І де кінець, де слід мети?

... Сонце вогненне, світло, простір.
О — люди! Вгору! Не в шлях назад, —
Скільки-ж віків, і — поколінь,
Скільки змагання за новий лад!

2. IX, 1926.
Вел. Фонтан.

...ЛЯГЛО НА ЗЕМЛЮ...

... Лягло на землю сіре море
Олив'яним покровом,
Зв'язалося де край обрію
Блакитю даль із небом.

... Люблю відвічну працю моря,
Його підводний світ,
Його грозу й могутній рух,
Завзяття водних скиб.

... У чарі сонця, на проміннях
Мкне в даль вирій думок,
Немає меж, нема людей,
Ні їхніх перешкод.

... О, моря, моря воле синя,
І неба вії сонні,—
О—тиші міць! О—бурі шал!
Безмежні, невимовні.—

5. IX, 1926 р.
Вел. Фонтан.

...КОХАННЯ Й ЗОРІ...

... Кохання й зорі, і вітер, і море,
Й буяння думками крізь небо просторе,
І горе, і щастя, і камінь, і перли,—
В екстазах змагання поплутані нерви...

... І вітер що з моря між листям шумить,
І зоряна блакить отьманила степ,
О—шуми морської, о—серце людини,
О—лет наш піднебний, бадьорий наш лет!

... У вітряній пісні десь брешуть собаки,
А тихо над морем. О—всесвітів шум!
Десь сяє світильник у тьмі зороокій,
Десь тоне в просторі корабль творчих дум.

4. IX, 1926 р.
Вел. Фонтан.

...ЧОМУ МИ...

... Чому ми не нарід із волею з криці,
Чому ми як масло на рушті подій
Топимось без слова. Завжди хтось веде,
І ми йдем послушні, аж не скажуть: „стій“.—

... САМОТНІЙ СВІТИЛЬНИК ...

... Над берегом моря, із хвиль білосірих,
На мисі глинястим світильник стоїть ...
Забута руїна, розвалені стіни —
Людське творіння з-під ходу століть.

... І тихо при ньому, так ніжно, ласково —
Він поколінням руїну забув,
Байдужий, що море мовою вітрів
І хвиль громогрізних кричить: „караул“!

... У водних безмежах, в піднебних просторах
Шукає він світла, що слідом за ним
Неслідно погасло в забутій руїні —
У вирах бурхливих, у морі грізним.

... Стоїть світильник. Ніхто не полічив,
Скільки проміння він світу післав,
І хоч забутий, він гордо, спокійно
Жде — на нової ери перевал.

13. VII, 1926.
Вел. Фонтан.

...Я-Б ТАК ХОТІВ ХОЧ РАЗ...

... Я-б так хотів хоч раз,
Хоч раз іще в житті
Пройти крізь щастя край
І мрії молоді.

... Хоч раз покинуть ум,
Хоч раз безумним бути,
На всі накази плюнуть,
Мандати та маршрути.

... Однак те все химера,
Не жить мені самому,
Коли довкола радість
У руху молодому.

... Коли так все, так рветься
Вперед, на шпиль буття,
І часто без сорочки,
Без ковнірця й взуття.

... Я знаю, завтра знову
Піду в борню бурхливу,
І все те не для мене, —
Для нас, для — колективу.

... І хоч мені сьогодні
У нервах без завзяття,
Завтра, я знову — я
Без втоми, без прокляття. —

... Я-б так хотів хоч раз,
Хоч раз іще в житті
Пройти крізь щастя край
І мрії молоді.

6. VII, 1926.
Вел. Фонтан.

...ЩО ДНЯ ВІТАЮ РАНОК...

...Що дня вітаю ранок
У його ранній світ,
Що дня беру від нього
Я творчий заповіт.

...І хоч я спав сном тихим,
Чи цілу ніч не спав,
Я день вітав як щастя
І зорі цілував.

...Минали бурі: хижий,
Бунтарський вихроход,
А день вертався — світлом
Освітлював народ.

...Бували ночі: танок,
Жінки, кохання шал,
Вино, розпусти вири,
А день — завжди вертав!

...Й в'язниць: наган і розстріл,
Підпілля, жах боїв,
І трупи — крик смертельний...
А день — завжди радів.

...І скільки-ж буде в нас
Нічних зневір, натуг?
Скільки-ж ще раз безсилля
Тьми переможе рух?!

...І скільки-ж раз звалить нас
Зневір'я перешкод —
День, день завжди поверне,
Бо вже повстав народ!

26. X. 1926.
Одеса.

...ІЗ ТАЄМНИЦЬ БУТТЯ...

... Життя не химерне, як бритва подвійне:
З одного боку гостре як ланцет,
Тупе з другого. Неначе укупі
В могилі лежали живий і скелет.

... І перший і другий свідомий того.
У того радість, а у цього жах...
О, скільки-ж сміху, і — скільки тривоги
Є в життя й смерти бездонних очах.

... Місяць і сонце в світляному сплеті, —
Радість і тривога окутані в смерть...
О — скільки-ж світла, темряви-то скільки, —
Чаша простору наповнена вщерть.

... Я б хотів пізнати ці місця буття,
Де немає сонця, де місяць пропав,
Світло погасло, в просторі смеркає
І дрижить віками атомовий шал.

... Життя химерне, як бритва подвійне
З одного боку гостре як ланцет,
Тупе з другого. Неначе укупі
В могилі лежали — живий і скелет.

РУЧНІ ГРАНАТИ ПО
ШАНЦЯХ ОЛІМПУ.

...НАШ ПАРНАС...

...Плакали Олесі, Чупринки, Карманські
Над горем своїм і свого народу,
Багато інших стогнали й ридали
Хоч був, чи не було поводу.

...І зараз також так плачуть поети, —
Нестримно, обов'язково,
Знову жаліють і ламають руки,
У вірші сплітаючи слово.

...Плачуть Тичини, Рильські та Сосюри,
Плужник, Фальківський, Сенченко,
На різну моду: самотно, укупі,
Голосно, спазмом, тихенько.

... Час героїчний, доба велика,
Навіть Україна повстала,
Не будь-яка, а друга в світі
Міцна, радянська держава.

... Нарід збудився, зброю взяв в руки,
Париж, Лондони жахає,
А наш парнас безпереривно,
Хоч поетично — ридає...

16. IX, 1926.
Вел. Фонтан.

...НАШИМ ПОЕТАМ...

...Що вже не набридло всім нашим поетам
Писать про Марію, душу, „мені сниться“ ...
Про це вже на стріхах воробці співають,
А їх ще тягне старовина ця.

...Про це вже співали всі барди землі,
У всіх країнах, на всіх тонах мови,
Вже боком лізе і оте ридання,
Усі ці спазми та болі любови.

...Скиглиць перестаньте в час весни людства!
О — краще плюнуть на своє життя
Ніж прастарим стилем, в формі допотопній
Показувать гордо: „бачите, ось я“.

...Наш вік єдиний! Такого не було
Нігде, ніколи. А ви — старі тони
Передаєте, неначе захриплі
Розбито-хворі, мертві грамофони.

...Нова наша ера! І ритми нові
Повинні бути. Що їх ще не було.
А ви про Марію, Іну та кохання,
Немов-би це тільки ваші нерви гнуло.

...О, киньте ті штуки, сучасні мінстрелі!
Не про кохання й болі вам співать...
Вам треба душу сучасної ери
У всій її моці в віршах передать.

14. VI, 1925.
Вел. Фонтан.

...НАШИМ КРИТИКАМ... (не всім)...

Присвячую Дорошкевичеві, Лебедю,
Колосові й ім'я їм рек...

...Мені однаково чи хвлять мене
Чи грізно лають в газетах,
Хвалить або лайте, так легко брехать
Про твори та серце поета.

...Гей, однаково чи скажуть за мене:
Геній чи тип графомана, —
Критик для поета подібний собаці,
Що виє на службі у пана.

...І хто з них знає, що поет,
І що для нього епоха,
Який сюжет чи нову „єресь“
Уловить творця око.

...І хто з них змірив почуття,
Міць творчої мембрани,
Коли вони всю мудрість нашу
Вилічують рядками.

... Поет доби могутній дзвін,
Із неї, лиш із неї, —
І все одно: „Чи вільний вірш,
Чи ямби та трохеї“.

... Лиш майстер, майстер щоб він був,
І спец не многобокий,
Що у боях, у вирі клас
Співає на два боки.

... Твір поетів — бунт, повстання,
Шлях в майбутнє не для них,
Голос вічного змагання,
Що ніколи не затих.

... Ритми, ритми — згустки нервів,
Вони громи в наш спокій, —
Це — розстання та єднання,
Це — вперед іди, шалій!

... Через те однако чи хвалять мене,
Чи грізно лають в газетах,
Хвалить або лайте, так легко брехать
Про твори та серце поета.

9. IX, 1926.
Вел. Фонтан.

... В. СОСЮРІ...

... Не гляди, мій друже,
                    що інші в одчаю
Гинуть на розпутті
                    знесилено-хворі,
І щастя шукають
                    розніжені, млаві
Там, де звисають
                    блакити прозорі.

... Не вір ти в блакити,
                    ні в небо кохання,
В почуттів зітхання
                    відвічно-банальні,
Ти смійся бурхливо,
                    шалій від буяння,
Кидай свої пісні
                    як бомби металльні.

... Ти виріс в змаганнях
і ліру взяв в руки
З вогня кулеметів,
з бойового виру,
Ти не знав „жур-фіксів“,
балів і салонів,
Не смоктав зарази
з прогнилого миру.

... Звідкіля-ж взялися
у тебе настрої
Хитання, втоми —
„Розсипані перли“?
Ти кинь нудьгування
у днях перемоги,
Закуй у кайдани
розбуяні нерви.

... Ти виріс із нетрів,
що день добувають,
Що долю зламали
мов зсохлу гияку,
І голі, обдерті
з завзяттям тьмооким
Ішли як шалені
в смертельну атаку.

... Зв'язи свою ніжність
                    залізним промінням,
Що так нам сіяє
                    шляхом перемоги,
Стальним стань поетом
                    І в хвилі хитання
Вбий до дна, до щенту
                    жаління знемоги.

... Герой Ти, гвардієць
                    червоного слова,
Не гідно такому
                    ридять на посту,
І в хвилі рішучій,
                    в момент перелому,
Вагатись, не знати
                    „Чи там нам, чи ту“!

... Який там гвардієць,
                    що хоче згоріти
Нишком, тихенько
                    „у власнім огні“.
І тихо говорить,
                    „що дуло нагану
В останнє згадає
                    про губи твої“.

...Збирайся до купи,
                    смуглявий козаче,
Не для нас зневіра,
                    хитання, богема —
Залізним вдар тоном
                    по світі плюгавим,
Хай сурмами грає
                    Сосюри поема.

... Не вір тонконервним
                    і ніжним поетам,
Що нишком вбивають
                    тобі чуття класи,
Що з неї Ти виріс
                    і вкупі боровся
У дні криваві,
                    у хвилях екстази.

... Не дивись в минуле!
                    Там жах тупоум'я,
Там на хуторах
                    Вмирала Україна,
Шляхом тих хитаннів,
                    слідом тих зітхань,
Розлилась широко
                    хохлацька руїна.

...І коли не зможеш
взяти себе в руки —
Загинеш слідами
Чупринки, Олеся,
І тисячів інших,
що вкупі із ними
Цілий наш нарід
доценту знемігся.

28. IV, 1926 р.
Одеса.

ПІСНІ Й ГІМНИ
ДОБИ.

...ВІТЕР...

... Чорним морем вітер гнеться,
Воду купчить в хвилю
І шукає: „Земле, земле!
Де ти? Бачиш? Гину!“

... Тут довкола тільки хвилі!
Через те шалію;
Рвуся дикий, біснுவатий
І трачу надію.

... Товчусь в стіни пароходів,
Зриваю вітрила,
Де ти, земле! Де ти рідна?
Де ти моя мила?

... Все байдуже! Моя швидкість
Стає так шалена,
Що бунтується, лютує
Безодня зелена.

... Відганяє, плює, виє
Шальна моїм шалом,
І тікає перед мною
Диким перевалом.

... Я до сонця не тікаю,
Я землі шукаю,
І затихну, засну тихо
Біля її краю.

... Там -- де вона переможня
Вяже у кайдани,
Цю стихію слоноводну
Берегів руками.

... Там затихнуть мої шуми
Й засне моя швидкість
І я в щасті та коханні
Змінюся на тихість...

Чорне Море.
На „Яструбі“ 4. X, 1925 р.

...ПОРОГИ...

... Не реве Дніпро, не гудять пороги,
Над ними шаліє онови бурун,
І тиснуть на них могутні як криги
Сучасности громи, змагання та шум.

... О Дніпре! Віджив Ти невинности час!
Весна минула, йде зрілости вік, —
І по дорозі вбиває все кволе,
Усіх нездарів, слабих і калік.

... Дніпро гнівливо міняє свій біг,
Піщані лави пре вперед, назад,
Йому набридло сотнями століть
Плисти на одвічний, старомодний лад.

... Йому нестерпно протягом віків
Без глузду гризти порогів граніт,
Він не хоче більше через жарт природи
Піною над ними безплотно гривить.

... „Дніпро хоче праці. Він питає гнівно:
Довго ще буду в цей великий час
Плисти як раніше, без того, щоб світлом
Електростану замінити гас?!”

... Дніпро гнівливий. Чує: тьма проєктів,
Плани, наради, а нема моторів,
Усе так тягнеться у безконечність,
А він — роздертий скелями порогів.

... Гадає мовчки: „Як це може бути?
Несеться стихія визволених сил,
Перебудова, війни, кров героїв,
А я пливу так як віками плив“.

... Спінилися хвилі чорних бров завзяттям.
Бунт поміж ними, грізний ураган,
І чути голос від степів Херсону
Аж до Полісся: „Дай Електростан“!

... Не реве Дніпро, не гудять пороги
Над ними шаліє онови бурун,
І тиснуть на них могутні як криги
Сучасности громи, змагання та шум.

19. VII, 1926.
Одеса.

...ГАРМОШКА...

...Гей „кірпичикі“
І пиво,
І грає
Гармошка,
І лють огортає.
І хочеться бить
По лобі спиртового бójка.

„Україно, Україно
Що ти наробила?“
Та-ж ти навіть
„Кірпичиків“
Скласти не
Зуміла.

Гей „кірпичикі“
Гуляють десь
По Україні,
А вона міських пісень
Не має й до нині.

Грай, гармошко,
По Україні
П'янії пісні —
Вже недовго!
Заговорять
Думами — пивні.

26. X, 1925 р.
Харків.

...1926...

...Минули дні великих шумів,
Настав нормальний буднів час,
Зоря червона не погасла,
Хоча світильник наш погас.

...І так пливуть буденні дні
Крізь працю, бурі перешкод,
— Скільки-ж очей тривожить даль,
Де важкі хмарила невзгод?!

...Нераз у нас тріумфів крик,
То знову кризи жах — відчай —
І ми ще-раз у гору лізем,
Бо зґдолу чути: „Не вертай“!

...І ми так премось вгору, гору,
Нераз обходим крутий сток,
То знову мовчки підбираєм
Міць на ризковний, шальний скок.

... Нераз поволі завертаєм
Шляхом, що йде понад обрив,
М'язи та нерви кам'яніють
Напружені в один порив.

... І так провалля всі пройдемо
Мільйоном з'єднаних когорт —
О — не задержуть нас обриви,
Ні їхній жах, ні бог, ні чорт...

...ВАЛИТЬСЯ ВІК СТАРИЙ...

(через НЕП до перемоги)

...Я вгризся мислення зубом
В повзуче тіло життя.
Життя, життя — що ти таке?
Навколо візерунки героїв.
Герой, герой — що ти таке?
Навколо шум динамо,
Марш в електричний вік, —
З тьмою рабів безталанних —
Вік, вік —
Мільйон калік
І чути крик землі: „Де чоловік“?!

...Я вгризся мислення зубом
В холодне тіло буття.
Буття, буття — що ти таке?
Навколо пляшки Держспирту...

Держспирт, Держспирт,—що ти таке?
Тьма темряви тьменна
І з іскри — вогонь —
Даремно...
Держспирт, Держспирт —
Тьма тьменна.

...І хтось питає мене:
„Чи міць-то наша даремна“?
„Чи це що мало бути —
Бути, не бути —
Буде?“

...Питає мене слабодух:
„Добре, де революція.
Чи це, аж сором сказати,
Невдала, тьмана ілюзія!
Самогон спиртом вбивають,
А крах капіталізмом,
Скільки-ж віків ще жебрацьку
Долю втишатимуть „ізом“?!“

...Усюди по вітринах
Буржуйський крам, ах — жах,
А там, де була рівність
Платить оклад Держстрах.

...І знову питають мене:
„Добре, а де-ж Месія,

Чи вічно по бульварах
Блукатиме повія“?

...Знову говорять мені:
„Шатурка, Дніпрельстан“
І чути крик китайця:
„Так дусить енглішман“!

...І хтось так дико сміється:
„Ви вже берете світ...
І нам під ніс кладе:
„А ось вам іпперит“...

...Життя --- лиш бій і рух,
Буття — змагання гук,
О чути вже могутній
Нової ери стук.

...У нас простір, безкраї,
Буде куди утікати,
Хоч за Урал, до Чіти,
А звідтам — знов назад.

...Ми можемо пити Держспирт,
Хай вб'є він самогон,
Щоб тільки вже затих
Рабів одвічний стон.
Ми можемо і направо
Шукати шляхів комуні,

Щоб тільки не пірвались
Геройські Жовтня струни.
Байдуже, вліво, вправо —
Але мета одна,
О, пийте чар доби,
О, пийте аж до дна!

... Хай леться з бунтом вкупі
Держспирт і самогон,
Хай ще манить повія
Буйний наш комсомол.
І що-ж, чи зможе бруд
Змінить повстання шал,
Чи зможе він „Октябрь“
Замкнути у підвал?
Пусте, химерне слово,
Мінорний чути тон,
Це десь культура плаче:
„О, де є мій бонтон“?
Кудись звалились ритми,
Немає сну кансон,
І ще раз плач культури:
„О, де є мій бонтон“?

... О — люди, киньте сон,
О — люди, станьте в ряд,
— Хай нас усіх несе
Сучасний водоспад.

... О — люди, хай до щенту
Згорить минуле — жах,
У вас новий вогонь
І грудях і в очах.

... О — люди шлях для нас,
Нові століття — криць,
Валиться вік старий
В безодню горілиць!

23. IX, 1925.

Москва.

...ЧЕРВОНІ ПЛОДИ НАШ ДЕНЬ НЕСЕ...

...У мене вік такий вже зрілий,
Нерви у мене так тонко-ніжні,
Високі шпилі думок бурхливих
І долі, долі шляхи розбіжні.

...Багато знаю — нічо не знаю.
Скільки я бачив — так мало бачив,
Кохав так міцно, так до безкраю,
І — призирав мій рід козачий.

...Життя складав я, цеглу на цеглу,
Кожний камінчик я підбирав,
У дні прокляття так щоденні
Я в нього вірив, в його -- підвал.

... І ні, ніколи, в найгірших хвилях,
В крутовороті жахливих криз,
Весь вік затиша, гніту, знемоги
Завзяттям класи я переріс.

... Не на верхівках родиться квіт,
З низів він тягне життєвий сік,
Завжди так було в давніх добах,
Завжди так буде — по вічний вік.

... І по що нам сумнів зневіри,
І по що плач ліричних мрій?
Ми знаєм: все росте з глибин...
Руйнуй, будуй, твори, шалій!

... Ми так з сміхом, на барикадах
Гинули, мовчки падали в низ...
І ми не знали хвилин зневіри,
Не знали стону, не знали сліз.

... Гей, звідкіля цей шал епохи,
Героїв звідки могутній ряд,
Що йде вперед, інколи луком,
Але не знає, що це: „Назад“!

... О, якби вбитись вістрям уяви
В тьмане майбутнє, його обрій,
Тебе побачить, моя ти земле,
В барвному світлі сучасних мрій!

...І я сміюсь з усіх негод,
Так все, завжди з низів росте,
— Свіжо буяє, травневоясний —
Червоні плоди наш день несе.

...І знаю, знаю. Це все низи
Ростуть так буйно. Гей, чар-доби, —
Стальний подзвін, металодзвін —
Лети, стихіє! Вперед лети!

19. XI, 1925.

Москва.

МОСКВА.

1. ...Москво білогранітна!
Я тебе полюбив,
Хоч як міцно
Та дуже недавно
Так тебе призирав я,
Проклинав я тебе
І боровся
З тобою нещадно.
2. ...Москво білогранітна!
Ти забрала мене
З України
Ланів пісневонних,
Через тебе лиш мрію
Про Київ коханий
І дніпровську
Стихію півсонну.

3. ... Мені добре з тобою,
Хоч блукаю чужий
По бульварах,
В Кремлю, по Лубянці,
Хоч тужу за землею,
Що на глум оддана,
На поталу —
Шляхоцькій „охранці“.

4. ... Іноді — ах, так важко,
І так рветься в мені
Українська
Трагічна ліра,
Що її я розтріскав
На фронті перемог
У змаганнях
За волі мірила.

5. ... І я знаю, я певен,
Що не раз і не два
Хуторянська
Завіє громада:
„Зрадник, зрадник проклятий“!..
Лиш за те, що не хтів
Ослом бути
З громадського стада.

6. ...І за те, що я кинув
Героям і предкам
Так завзято,
Просто — в обличчя:
„Вже доволі „громади“,
Отаманів досить,
Що змагання
Народу калічать“.
7. ... Москво білогранітна!
Гей — люблю я тебе,
Але Київ
Не менш мені милий,
І хочу, щоб укупі,
У повстанні бурнім
Старий Київ
Знову став молодий.
8. ... Москво білогранітна!
Я тебе полюбив
Не за сотні
Чорнохижих церков,
А за те, що в гніздищі
Деспотичних царів
Мовчить мертво
Вбитий „царь-колокол“.

9. ...Я тебе так кохаю
Бо Червоним вогнем
Ти сміливо
Лондон атакуєш,
Бо Нью-Йорк ти тривожиш,
І в колоній тюрмах
Кафрів, негрів,
Китайців бунтуєш.
10. ...І за те, що в тобі я
По змаганнях важких
Віднайшов не
Зневіри могилу,
І що нас ти — гелотів
І безмовних рабів
Научила
Цінить власну силу.
11. ...Хай глузують банкири:
„Голоштанник, босяк“...
Хай казяться
Міщанин і куркуль,
А я певен, що з ними
У останніх боях
Не забракне
Енергії та куль.

12. ...І сміюся сьогодні
Із бонтонних культур,
З кретинізму
Європейських міщан,
Що лишились як дурні,
І ніяк од царів
Не уміють
Одрізнити „каторжан“!
13. ...І я знаю щось інше:
Є непманська Москва,
І існує
Москва робітнича,
Там, де міць „Красной Пресни“,
Де „Динамо“ гудить,
Де заводи
Із Замоскворіччя.
14. ...І коли я веселий
В цьому місті церков,
Де співають
В пивних малороси,
То я знаю: В Москві є
Ця гармошка — двигун,
Що бунтує
По світу робочих.

15. ... Чути, чути гармошку
• У Марокка тюрмах,
У Китаю,
В забутій Кореї,
Всюди там, де заткнула
Європейська шпана
Свої кров'ю
Политі трофеї.
16. ... Грай же, грай же, гармошко,
Чи в пивній чи в тюрмі,
Ти, гармошко,
Всебідняцький двигун,
Хай з Москви розіллється
Наче пісня твоя
Геть — посвіту
Бунтоносний чавун.

Москва, 1925 - 6.

ЗМІСТ.

	Стор.
I. Із хвилини зневіри, коли все набридло.	
1. Минули так швидко	7
2. На розпутті	8
3. Поламани лози.	10
4. В мозку захриплий грамофон	12
5. Фрагмент	13
6. Ніч заснула	14
7. Перлини.	15
8. Сміх засвітній	16
9. Крах	17
10. Завзято копав я	19
11. Над текстами	20
12. Божевільні ритми	22
13. Ти вже не плачеш.	23
14. Весь захід	24
15. Перелім	25
II. Фрагменти й міць буття.	
16. Граніт	29
17. І зараз сміюся	30
18. 'Думка.	32
19. Бурі, горе	34
20. Запитання.	35
21. Чогось-то немає	36

	Стор.
22. Промінь	37
23. Тьма	39
24. Куб.	40
25. Каторжня праця	41
26. Лягло на землю	43
27. Кохання й зорі	44
28. Чому ми.	45
29. Сомотній світильник	46
30. Я-б так хотів хоч раз	47
31. Що дня вітаю ранок	49
32. Із таємниць буття	51
III. Ручні гранати по шанцях Олімпу.	
33. Наш парнас	55
34. Нашим поетам.	57
35. Нашим критикам... (не всім...).	59
36. В. Сосюрі	61
IV. Пісні й гімни доби.	
37. Вітер	69
38. Пороги	71
39. Гармошка	73
40. 1926.	75
41. Валигься вік старий	77
42. Червоні плоди наш день несе.	82
43. Москва	85

27
50

Ціна 60 коп.
(Р)

м

РЛ
№ 2697

117

Кол. С. 8 13-016

1105